

Bygningsfredning og Bevaring Årsberetning 2001

Kulturarvsstyrelsen
Kulturministeriet
2002

Titel

Bygningsfredning og Bevaring. Årsberetning 2001

Udgivet af

Kulturarvsstyrelsen
Kulturministeriet 2002

Manuskript

Elisabeth Buchwald

Foto

Kulturarvsstyrelsen

Redaktion

Elisabeth Buchwald

Grafisk tilrettelæggelse

Kurt Boye Jensen

Tryk

Kulturarvsstyrelsen

Papir

Cyclus Office 90g (100% genbrug)

Oplag

300 eksemplarer

Henvendelse vedrørende publikationen

Kulturarvsstyrelsen
Haraldsgade 53 (indtil 31. marts 2002)
2100 København Ø
Telefon 39 47 20 00

Slotsholmsgade 1 (efter 1. april 2002)

1216 København K
Telefon 72 26 51 00

INDHOLD

FORORD	4
GEOGRAFISK FORDELING AF FREDNINGSSAGER 2001	5
Rødeledvej 1, Præstø Kommune, "Rødeled"	6
Gammeltovej 13, Skælskør Kommune	7
Christiandalsvej 50, Vojens Kommune, "Christiandals Vandkraftværk"	8
Alpedalsvej 107, Kolding Kommune, "Harteværket"	9
Skullebjergvej 15, Møn Kommune, "Museumsgården"	10
Søvej 64-72, Varde Kommune, "Karlsgårde Vandkraftværk"	11
Strandvejen 859, Lyngby-Tårnbæk Kommune, "Hegnslund"	12
Dronninggaards Allé 42, Søllerød Kommune	13
Havnevej 25, Roskilde Kommune	14
Nordhavnsvej 4, Århus Kommune, "Stykgodspakhuset"	15
Ehlersvej 17, Københavns Kommune	16
Møllegade 15, Nordborg Kommune, "Jollmands Gård"	17
Frivadsvej 44, Varde Kommune, "Krogen"	18
BESLUTNINGER OM FREDNINGSUDVIDELSER 2001	19
Nyhavn 33, Københavns Kommune	19
Søndergade 7-9, Ebeltoft Kommune	20
TEMAGENNGANGE FORELAGT BYGNINGSSYNET 2001	21
Missionshuse på Bornholm	21
Pilegade 7 B, Allinge-Gudhjem Kommune, "Menighedshjemmet"	21
Kirkebakken 9, Svaneke Kommune, "Siloam"	22
Danske fyranlæg 1750-1950	23
Fyrvejen 25, Græsted-Gilleleje Kommune, "Nakkehoved Vestre Fyr"	23
Fyrvej 2, Store Heddinge Kommune, "Stevns Fyr"	24
Lodbjergvej 33, Sydthy Kommune, "Lodbjerg Fyr,"	25
Fyrvejen 106, Blåvandshuk Kommune, " Blåvandshuk Fyr"	26
Rathvej 8, Bagenkop, Sydlangeland Kommune, " Kelds Nor Fyr"	27
Fyrvej, Esbjerg Kommune, " Sædenstrand Mellemfyr"	28
Gammel Pøl 7, Sydals Kommune, " Gammel Pøl fyr"	29
Gl. Færgevej, Struer Kommune, " Grisetaådde Fyr"	30
Søvej, Vordingborg Kommune, " Ore Fyr"	31
Orehoved, Nørre Alslev Kommune, " Orehoved Fyr"	32
GENNEMGANG AF LOKALPLANER 2001	33
PUBLIKATIONER 2001	34
"Skagen Kommuneatlas - Byvandring i Højen/ Gl. Skagen"	34
"Skagen Kommuneatlas - Byvandring i Skagen"	34
"Hvidovre Kommuneatlas - byer og bygninger 2000"	35
"Nyt liv i gamle huse"	35
"Danske Fyranlæg 1750-1950"	36

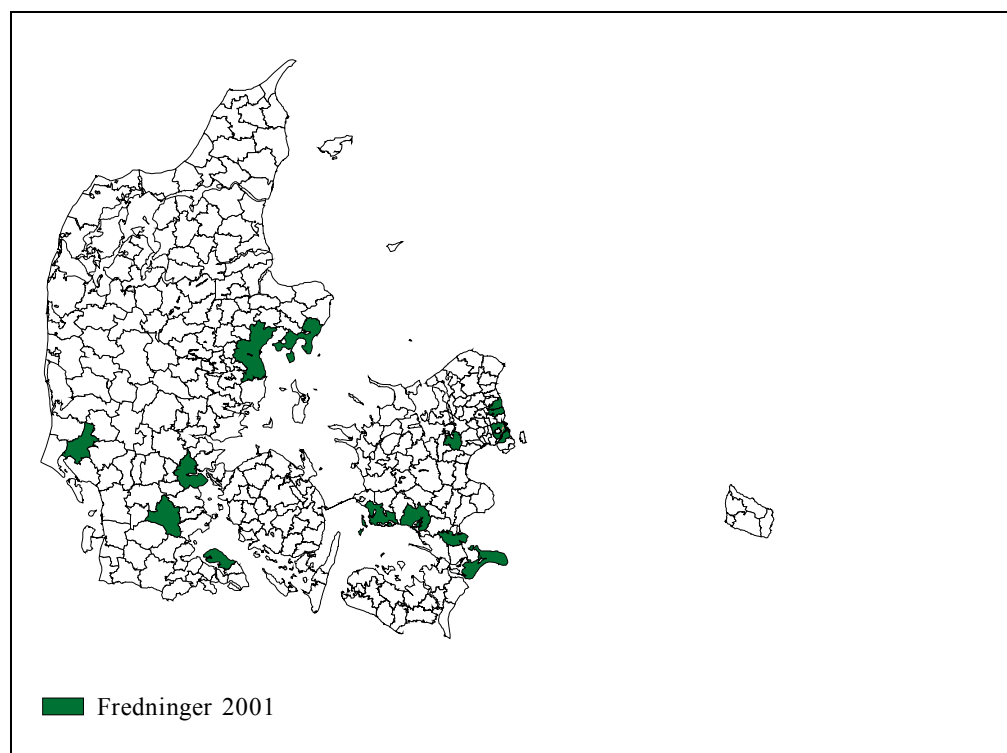
FORORD

Bygningsfredning- og Bevaring, der med regeringsskiftet flyttede fra Skov- og Naturstyrelsen i Miljø- og Energiministeriet til den ny Kulturarvsstyrelse i Kulturministeriet, varetager dels det nationale bygningsfredningsarbejde, dels arbejdet med at understøtte og rådgive kommunerne i deres bevaringsarbejde. Bygningsfrednings og Bevarings indsats i forhold til kommunerne vil imidlertid fremover blive smallere, idet de opgaver i forhold til varetagelse af kulturmiljøet, der følger af planloven, forbliver i Miljø- og Energiministeriet.

Bygningsfredning- og Bevaring har siden 1999 valgt at gøre "årsstatus" over bygningsfrednings- og bevaringsarbejdet med en beretning, og her følger beretningen for arbejdet i 2001.

I beretningen findes en kronologisk oversigt over de beslutninger om fredninger, fredningsudvidelser og fredningsophævelser, der er truffet af Bygningsfredning og Bevaring i 2001 og over de temagennemgange, der er blevet forelagt Det Særlige Bygningssyn samme år. Endvidere findes en beskrivelse af kontorets arbejde med gennemgang af lokalplaner og en liste over de publikationer, som Bygningsfredning og Bevaring har udgivet i årets løb.

GEOGRAFISK FORDELING AF FREDNINGSSAGER 2001

FREDNINGSBESLUTNINGER 2001

Rødeledvej 1, Præstø Kommune, "Rødeled"

Fredningen besluttet 8. marts 2001.

Fredningen omfatter pottemageriet "Rødeled", bestående af længen med beboelse og værksted, udhuset (alt opført 1897) samt lysthuset (opført 1936), lergraven af beton og brolægningen i gården.

Begrundelsen for fredningen er, at pottemageriet formentlig er landets mest velbevarede i sin art såvel bygningsmæssigt som i henseende til de stadig eksisterende redskaber og anlæg, herunder de to arbejdspladser med drejeskiver og faste bænke samt den gamle pottemagerovn.

Pottemagerværkstedet "Rødeled" i Præstø Kommune

Gammeltorv 13, Skælskør Kommune

Fredningen besluttet 27. marts 2001.

Fredningen omfatter Skælskør tidligere råd-, ting- og arresthus med det tilhørende udhus, de tre indre gårde og de omsluttende mure (opført 1896 af F.C.C. Hansen).

Begrundelsen for fredningen er, at bygningskomplekset er et meget intakt eksempel på tidligere tiders kombinerede råd-, ting- og arresthuse – her med en fuldkommen intakt plan, i stueetagen med borgmester-/herredsfogedkontor med egen indgang og arrestforvarerlejlighed med direkte gangforbindelse til de bagvedliggende celler, og på førstesalen med byrådssal, flankeret af tingstue m.v. Samtidig er huset en fin repræsentant for det sene 1800-tals solide og kvalitative, offentlige arkitektur, her i en tidstypisk, gotiserende historicisme, som kommer til udtryk i de kamtakkede gavle og facadens skulptursmykkede gavlkvist, de spidsbuede døre og vinduer og det velbevarede, rigt dekorerede interiør med mønstrede flisegulve, bemalede vægge, buer og lofter samt mørktådret træværk på førstesalen.

"Skælskør råd-, ting- og arresthus" på Gammel Torv

Christiandalsvej 50, Vojens Kommune, "Christiandals Vandkraftværk"

Fredningen besluttet 11. april 2001.

Fredningen omfatter Christiansdals Vandkraftværk med tilhørende turbinekammer (opført 1911 og udvidet 1920), slusen og dæmningen der opstemmer Christiansdal Elværksdam mod øst, den overdækkede kanal fra dammen til kraftværket, slusen og trykrøret fra Højkanalen til Kraftværket og den betonstøbte udløbskanal med broen samt funktionærboligen (antagelig opført 1911).

Begrundelsen for fredningen er, at Christiansdals Vandkraftværk med tilhørende funktionærbolig er et af de ganske få velbevarede, små, private vandkraftværker, der blev etableret i perioden fra 1900 til 1920, og som er karakteristisk for elektrificeringens decentrale karakter på landet i denne periode. Der lægges vægt på, at der på Christiansdal er bevaret forskellige turbine typer og transmissionssystemer leveret af tyske virksomheder. Desuden synes bygningernes enkle udformning ikke alene at være et udtryk for bygningernes beskedne karakter, men også for en påvirkning fra periodens nyklassicistiske arkitekturideal.

Det lille "Christiansdal Vandkraftværk" ved Vojens

Alpedalsvej 107, Kolding Kommune, "Harteværket"

Fredningen besluttet 11. april 2001.

Fredningen omfatter Harte Vandkraftværk, bestående af tilløbsbassinet med de to styrehuse, trykrøret og vandkraftværket (1919-21, projekteret af ingeniørerne M. Thomsen og professor Rung, udført under tilsyn af Eriksen og Sandemann og arkitektonisk bearbejdet af arkitekt Ernst Petersen) med tilhørende maskinværksted og gangbro (1937) samt transformertårnet mod vest (1937).

Begrundelse for fredningen er, at Harteværket er et af de knap 20 nye vandkraftværker, som blev opført under indtryk af forsyningsvanskelighederne under første verdenskrig. Det adskiller sig imidlertid fra de andre vandkraftværker ved sin efter danske forhold store faldhøjde. Det er det danske vandkraftværk, som bedst dokumenterer brugen af trykrør og turbiner i trykskabe. Bortset fra fordelere og transformatorer er den oprindelige tekniske udrustning velbevaret, ligesom bygningerne står stort set uændrede siden opførelsen. Derudover er Harteværket af arkitektonisk værdi. Det er et godt eksempel på den opvurdering af produktionsbygninger som arkitekturopgave, der er karakteristisk for mellemkrigsårene, og på det nyklassicistiske formsprog.

"Harte Vandkraftværk" i Kolding Kommune

Skullebjergvej 15, Møn Kommune, "Museumsgården"

Fredningen besluttet 20. april 2001.

Fredningen omfatter den firelængede, stråtækte bindingsværksgård (opført år 1800) bestående af stuehus, lade, kvægstald, hestestald, den pigstensbelagte gårdsplads, møddingsplads, det fritliggende brændehus, vognskur samt haven med stier, dam og stenhøj.

Begrundelsen for fredningen er, at gården, der er meget velbevaret i såvel eksteriøret som interiøret, er et typisk eksempel på en østdansk udflyttergård, med træk fra den udvikling som landbruget har gennemgået frem til midten af 1900-tallet.

Den velbevarede 1800-tals gård på Møn

Søvej 64-72, Varde Kommune, "Karlsgårde Vandkraftværk"

Fredningen besluttet 24. april 2002.

Fredningen omfatter Karlsgårde Vandkraftværk og den hesteskoformede dæmning, som opstemmer Karlsgårde Sø, (opført 1919-21 af ingeniørerne Ulrik Pedersen og Krebs for SAEF - Sydvestjysk Andels Elektricitets Forsyning, værket udvidet 1942-43).

Begrundelsen for fredningen er, at Karlsgårde Vandkraftværk bl.a. anskueliggør brugen af to forskellige turbinetyper, dels de to francisturbiner i den ældste del af værket fra 1919-21, dels kaplanturbinen fra udvidelsen 1942-43. Desuden er Karlsgårdeværket et karakteristisk eksempel på en ingeniørkonstruktion i form af en jernbetonskeletkonstruktion med dels udmurede, dels støbte felter, der af funktionalistiske arkitekter blev opfattet som forbilledlig. Forbillede for den anvendte konstruktion er den amerikanske såkaldte dagslysfabrik, der udvikledes i årene omkring 1900.

"Karlsgårde Vandkraftværk"

Strandvejen 859, Lyngby-Tårnbæk Kommune, "Hegnslund"

Fredningen besluttet den 24. april 2001.

Fredningen omfatter sommerboligen "Hegnslund" (opført 1914-15 af Henning Hansen med bemalinger i hall'en af Valdemar Andersen).

Begrundelsen for fredningen er, at "Hegnslund" arkitektonisk og arkitekturhistorisk er et vigtigt eksempel på de nye, forenklede formidealer, der kombineret med en fortsat interesse for ældre bygningskultur blev udbredt med nyklassicismen fra omkring 1910. Den klare tredeling af husets plan, husets krumning og det lange smalle bånd, som dannes af vinduer og skodder mod nord, er eksempler på en for perioden karakteristisk arkitektoniske bearbejdning og forenkling af ideen om det traditionelle landhus. De traditionelle byggematerialer, deres håndværksmæssige bearbejdning og bygningens hovedform forbinder "Hegnslund" med traditionel byggeskik, nok så meget nordisk som dansk. Her til kommer det fine interiør, hvor især entré/trapperum og hall'en med galleri bør fremhæves.

Landstedet "Hegnslund" i Springforbi nord for København

Dronninggaards Allé 42, Søllerød Kommune

Fredningen besluttet 30. maj 2001.

Fredningen omfatter villaen og det åbne areal herunder (opført 1953 af Jørn Utzon).

Begrundelsen for fredningen er, at villaen, der er tegnet af en af det sene 1900-tals mest fremtrædende, danske arkitekter, med sin hævede, kasseagtige form - der p.g.a. den meget lille, hvidpudsede stueetage elegant synes at "svæve" - sine bærende, sortmalede betonelementer og bårne, rødmalede dele, sin åbne terrasse, rå lærketræsbeklædning, store vinduesflader og karakteristiske, åbne planløsning både strukturelt, materiale- og farvemæssigt er en fin og særdeles intakt repræsentant for efterkrigstidens japansk-amerikansk inspirerede villaarkitektur, hvis kendetegn var den synlige konstruktion, brugen af ærlige, gerne ubehandlede materialer, en udformning der tog hensyn til - og skabte nær kontakt med den omgivende natur og indvendigt en åben og utvungen, flydende plan. Hertil kommer, at villaens indre er rig på originale detaljer, bl.a. stuens emaljerede brændeovn, entréens og køkkenets lamper samt køkkenets disk, og som kontrast til de umalede, lærketræsklædte vægge og lofter: overalt det lakrøde træværk - på fodlister, "gesims"-lister, døre, entréskabe og trappens stødtrin.

Utzons japansk inspirerede villa ved Furesøen i Søllerød

Havnevej 25, Roskilde Kommune

Fredningen besluttet 8. juni 2001.

Fredningen omfatter villaen og smedjernshavelågen med granitborner på ejendommen (opført 1913-14 af Andreas Clemmesen).

Begrundelsen for fredningen er, at villaen er et karakteristisk og solidt stykke håndværk af Andreas Clemmensen, der her har kombineret den i 1800-årene udviklede, asymmetriske villatype med nationalromantiske og ”Bedre Byggeskik”-inspirerede træk. Villaen kan som sådan ses som en fin forløber for den dominerende villatype i første tredjedel af 1900-tallet.

Bygningen har endvidere betydelige kulturhistoriske kvaliteter, idet den er opført for maleren L.A. Ring, der her havde sit atelier og i øvrigt påvirkede udformningen af villaen på mange måder. Villaen står relativt uændret.

Det har været af afgørende betydning for beslutningen om fredning, at de karakteristiske vinduer med paskvillukkeanordninger er bevaret, ligesom de lase-rede og bejdsede døre, skabe og trappeløb samt de grønne og rødbrune fliser i entréen.

Andreas Clemmesens villa i Roskilde

Nordhavnsgade 4, Århus Kommune, "Stykgodspakhuset"

Fredningen besluttet 14.juni 2001.

Fredningen omfatter stykgodspakhuset (opført 1923 af Fr. Draiby og H.J. Gebauer) i Århus Havn.

Begrundelsen for fredningen er, at i bygningens ydre forenes fine detaljer med den til funktionen krævede styrke. De store portfag og murarealer giver bygningen en stor tyngde, der modsvares af de småsprossede vinduers, portinddækningernes og tagets lethed. De bærende mushroom-piller kendetegner industriarkitekturen. Pillerne giver i samspil med lysvirkninger de lange lagerlokaler et basilikalt præg. Pakhuset illustrerer havnens betydning for Århus som forrige århundredes vigtigste provinshandelsby.

"Stykgodspakhuset" i Århus Havn. I baggrunden Toldkammerets karakteristiske tag

Ehlersvej 17, Københavns Kommune

Fredningen besluttet 20. juni 2001.

Fredningen omfatter villaen med tilhørende garage og mure med port (opført 1930-31 af Frits Schlegel).

Begrundelsen for fredningen er, at villaen - trods Schlegels ombygning af havesidens åbne pergola til en lukket havestue, som har svækket havesidens arkitektoniske kvaliteter væsentligt - med dens opløste, horisontalt orienterede facade med det karakteristiske, polykrome udtryk med røde blankstensmure, gult pudsede murdele og gulmalede vinduesrammer i stål, ud fra en samlet vurdering er et fint og forholdsvist velbevaret eksempel på den tidlige funktionalismes på én gang eksperimenterende og traditionsbundne enfamilieshuse.

Hertil kommer et relativt intakt interiør, hvor man - foruden at have bibeholdt den åbne og "flydende", delvist niveauforskudte plan - har bevaret en lang række af villaens originale inventar: i stueetagen de transparente glasdøre, der visuelt skulle sammenbinde de enkelte rum, i hallen det geometrisk formede trapperækværk i stål, i biblioteket Schlegels indbyggede skabe og sofaniche, i stuen de elegant afrundede reoler i mørkt træ og kaminen med forgyldte fliser, og i spisestuen den indbyggede, afrundede buffet i mørkt træ.

Schlegels funkisvilla i Ryvangskvarteret nord for København

Møllegade 15, Nordborg Kommune, "Jollmands Gård"

Fredningen besluttet 29. juni 2001.

Fredningen omfatter kroggården samt den brolagte gårdsplads og brolægningen langs anlæggets ydersider tillige med møddingen syd for anlægget.

Begrundelsen for fredningen er, at gården ikke alene er et af de få tilbageværende, men tillige et velbevaret eksempel på gammel alsisk byggeskik, idet den dels hører til de såkaldte kroggårde, dels har en lade af typen med bindingsværk i tre tavls højde. Dens indvendige indretning er usædvanlig velbevaret.

Den krogformede "Jollmands Gård" ved Nordborg

Frivadsvej 44, Varde Kommune, "Krogen"

Fredningen besluttet 23. november 2001.

Fredningen omfatter villaen (opført 1898 af Martin Nyrop).

Begrundelsen for fredningen er, at villaen er et eksempel på Martin Nyrops mindre og mere ydmyge huse, bevaret med en række karakteristiske detaljer og originale farvesætninger, nemlig de udskårne og bemalede vindskeder og husbrande samt de hvide sprossevinduer med blå- og hvidmalede skodder, og i det indre trappen, dørene, der i forstuen er malet rødbrune, og i spisestuen de ådrede døre samt hulkehlgesimserne i stuerne.

Martin Nyrops villa "Krogen" i Varde

BESLUTNINGER OM FREDNINGSUDVIDELSER 2001

Nyhavn 33, Københavns Kommune

Fredningsudvidelsen besluttet 8. maj 2001.

Fredningsudvidelsen omfatter det østre sidehus (opført 1784, forhøjet 1853), det vestre sidehus (nordlige del opført 1784, forhøjet 1833, sydlige del opført 1833) samt hegnsmuren mellem østre og vestre sidehus.

Begrundelsen for fredningsudvidelsen er, at såvel østre som vestre sidehus udgør integrerede dele af forhuset inde som ude, hvor gårdfacaderne har et fælles arkitektonisk udtryk.

Fredningen omfatter herefter forhuset (opført 1696, forhøjet 1767 og 1853), det østre sidehus (opført 1784, forhøjet 1853), det vestre sidehus (nordlige del opført 1784, forhøjet 1833, sydlige del opført 1833) samt hegnsmuren mellem østre og vestre sidehus.

Husrækken i Nyhavn i København, nr. 33 er det fjerde hus fra venstre

BESLUTNINGER OM FREDNINGSOPHÆVELSE 2001

Søndergade 7-9, Ebeltoft Kommune

Fredningsophævelsen besluttet 19. marts 2001.

Fredningsophævelsen omfatter beboelseshuset (opført i 1700-tallet, genopført i 1966).

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at huset i nyere tid er genopført uden genbrug af de originale byggematerialer og med en helt ny planløsning med tilføjelse af en sidelænge.

Det nyopførte bindingsværkshus Søndergade 7-9 i Ebeltoft

TEMAGENEMGANGE FORELAGT BYGNINGSSYNET 2001

Missionshuse på Bornholm

Temagennemgangen, der blev forelagt Det Særlige Bygningssyn i februar 2001, medførte, at følgende missionshuse blev indstillet til fredning:

Pilegade 7 B, Allinge-Gudhjem Kommune, "Menighedshjemmet"

Fredningsforslaget omfatter missionshuset (opført 1899).

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at bygningen er en af de ældste og bedst bevarede af en type missionshuse bestående af monumentale bygninger i byer. Den har bevaret karakteristiske elementer som støbejernsvinduer, det hvælvede loft over den store sal, panelvæggen mellem store og lille sal samt den gamle talerstol.

Missionshuset "Menighedshjemmet" i Allinge-Gudhjem Kommune

Kirkebakken 9, Svaneke Kommune, "Siloam"

Fredningsforslaget omfatter missionshuset "Siloam" (opført 1897).

Begrundelsen for fredningsforslaget er at bygningen er en fin repræsentant for en type missionshuse af uprætentiøse, beboelseshuslignende bygninger i byer. Den har bevaret mange elementer fra sin oprindelige indretning, som udover planløsningen især er det tøndehvælvet loft, de malede vægdekorationer samt foldedøren, som giver adgang til salen. I det ydre er især korset på taget et væsentligt oprindeligt element.

Det ydmyge missionshus "Siloam" i Neksø

Danske fyranlæg 1750-1950

Temagennemgangen, der blev forelagt Det Særlige Bygningssyn i maj 2001, medførte at følgende fyranlæg blev indstillet til fredning:

Fyrvejen 25, Græsted-Gilleleje Kommune, "Nakkehoved Vestre Fyr"

Fredningsforslaget omfatter Nakkehoved Vestre Fyr, bestående af fyrtårn og den dermed sammenbyggede fyrassistentbolig (opført 1772 af G.D. Anton, ombygget og forhøjet 1898).

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at Nakkehoved Vestre Fyr i sammenhæng med det fredede anlæg, Nakkehoved Østre Fyr, fortæller en væsentlig historie om fyrvæsenets udvikling fra slutningen af 1700-årene frem til århundredeskiftet 1900. Såvel fyranlæggenes bygningsmæssige udvikling som tekniske forbedringer er umiddelbart synlige i de to fyr på Nakkehoved. Sammenhængen mellem de to fyrtårne fra 1772 er vigtig. Det var netop de to blus på Sjællandssiden, som gjorde det muligt for skibene at skelne mellem Nakkehoved og Kullen, hvor der kun stod ét fyr.

"Nakkehoved Vestre Fyr" i Gilleleje

Fyrvej 2, Store Heddinge Kommune, "Stevns Fyr"

Fredningsforslaget omfatter fyrtårnet (opført 1877-78) ved Stevns Fyr.

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at fyrtårnet sammen med den allerede fredede ældre bygning med fyret placeret i østgavlen er et godt eksempel på den bygningsmæssige udvikling, som fyrtårnene gennemgik i midten af 1800-årene. Valget af den lokale kridtsten som byggemateriale gør tårnet enestående i landet. Tårnet indeholder desuden meget originalt interiør og har sin lampe-teknik intakt.

"Stevns Fyr" ved Store Heddinge

Lodbjergvej 33, Sydthy Kommune, "Lodbjerg Fyr,"

Fredningsforslaget omfatter Lodbjerg Fyr, bestående af to boligfløje sammenbygget med den buede korridorbygning og fyrtårnet, gårdrummet herimellem samt oliehuset vest for tårnet (opført 1883).

Begrundelsen for fredningsforslaget, er at den velbevarede, helstøbte fyrgård er et godt eksempel på denne meget karakteristiske aksefaste anlægstype, som blev benyttet flere steder i landet i slutningen af 1800-årene. Fyret har sin originale teknik intakt. Anlægget virker i kraft af sit materialevalg med mange natursten meget solidt.

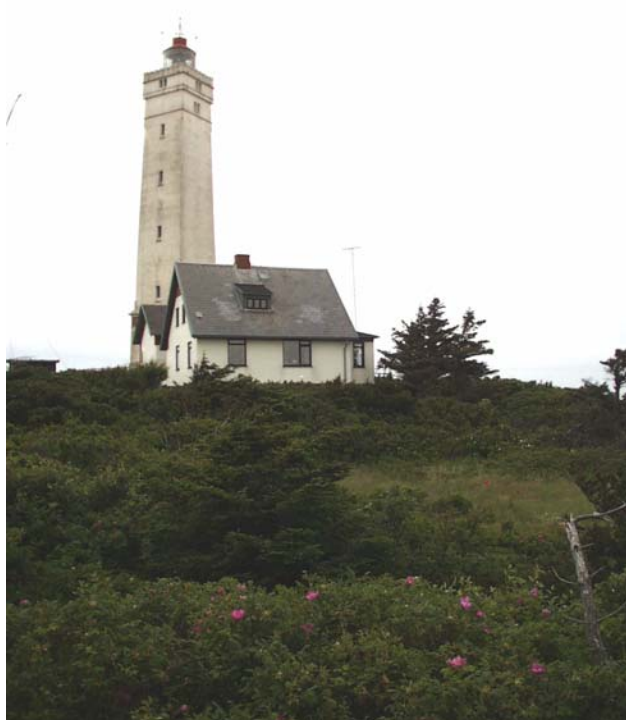

"Lodbjerg Fyr" i Vestervig i Sydthy

Fyrvejen 106, Blåvandshuk Kommune, " Blåvandshuk Fyr"

Fredningsforslaget omfatter fyrtårnet (opført 1899-1900) ved Blåvandshuk Fyr.

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at det høje betontårn er et af de meget markante "hvide fyr" på Vestkysten, som bygningsmæssigt fremstår med sit originale udtryk. Indvendigt markerer især trappen med den åbne lysning i midten af tårnet sig. Desuden er meget originalt inventar intakt. Vestkystfyrene har gennem ca. 100 år været meget synlige landkendingsmærker med stor betydning for skibsfarten.

"Blåvandshuk Fyr"

Rathvej 8, Bagenkop, Sydlangeland Kommune, " Kelds Nor Fyr"

Fredningsforslaget omfatter Kelds Nor Fyr, bestående af fyrtårn, fyrmesterbolig, fyrpasserbolig, fyrassistentbolig, maskinhus, udhus og oliehus (opført 1905).

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at anlægget er et godt eksempel på en hel fyrstation, hvor alle bygninger er intakte. Det samlede anlæg udtrykker endnu det miljø, som en fyrstation udgør. Kelds Nor repræsenterer en anlægstype, hvor bygningerne i en løs struktur er samlet om en gårdsplads i modsætning til tidligere aksefaste bebyggelser. Såvel fyrteknik som interiør er bevaret i tårnet. Trappen og dennes lysning, hvor lodderne, som driver udværket hænger, er et velbevaret og vigtigt element.

"Kelds Nor" Fyr på Sydlangeland

Fyrvej, Esbjerg Kommune, " Sædenstrand Mellemfyr"

Fredningsforslaget omfatter Sædenstrand Mellemfyr (opført 1873).

Begrundelsen for fredningsforslaget omfatter, at tårnet, som rummer et ledefyr, er et velbevaret og tidligt eksempel på et af de mange vinkel- og ledefyr, der blev opført i perioden fra omkring 1870 til 1930 i forbindelse med udbygningen af det statslige fyrsystem i de indre farvande. Sædenstrand Fyr blev opført efter Rigsdagens beslutning om at oprette en statshavn ved Esbjerg og dermed lette eksporten til England. Sammen med de øvrige fyr i området er tårnet et vigtigt led i byens historie, idet det markerer indsejlingen gennem Grådybet til byens havn. Tårnet er velbevaret i de fleste detaljer og er et godt eksempel på et tidligt dansk støbejernstårn.

"Sædenstrand Mellemfyr" i Esbjerg

Gammel Pøl 7, Sydals Kommune, " Gammel Pøl fyr"

Fredningsforslaget omfatter fyrtårnet (opført 1905).

Begrundelsen for fredningsforslaget er , at tårnet, som rummer et vinkelfyr, i de fleste detaljer er et velbevaret eksempel på et af de mange vinkel- og ledefyr, der blev opført i perioden fra omkring 1870 til 1930 af det tyske fyrvæsen. Tårnet er fremstillet af firmaet Julius Pintsch i Berlin, der var en af de førende leverandører af fyrmateriel. Det er et godt eksempel på et stort, rigt detaljeret støbejernstårn. Et synligt vidnesbyrd fra tiden hvor Sønderjylland var under tysk administration.

"Gammel Pøl Fyr" på Sydals

Gl. Færgevej, Struer Kommune, " Grisetaådde Fyr"

Fredningsforslaget omfatter fyrtårnet (opført 1909) ved Grisetaådde Fyr

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at tårnet, der rummer et vinkelfyr, er et velbevaret eksempel på et af de mange vinkel- og ledefyr, der blev opført i perioden fra omkring 1870 til 1930 i forbindelse med udbygningen af det statslige fyrssystem i de indre farvande. Fyrtårnet er tillige et eksempel på de mindre jerntårne med et enkelt og nøgternt udseende, som blev opstillet omkring århundredeskiftet 1900.

"Grisetaådde Fyr" ved Struer

Søvej, Vordingborg Kommune, " Ore Fyr"

Fredningsforslaget omfatter fyrtårnet (opført 1895 af Theodor Wedén) ved Ore Fyr.

Begrundelsen for fredningsforslaget er, at tårnet, som rummer et vinkelfyr, er et velbevaret eksempel på et af de mange vinkel- og ledefyr, der blev opført i perioden fra omkring 1870 til 1930 i forbindelse med udbygningen af det statslige fyrsystem i de indre farvande. Sejladsen gennem den vestre del af Storstrømmen ledes i et samspil mellem Orehoved Fyr og Ore Fyr, som ligger på hver sin side af Madsnedsund.

De to fyr indgår således i en navigationsmæssig sammenhæng. Desuden er Ore Fyr ligesom Orehoved Fyr tidlige eksempler på betonkonstruktion anvendt ved konstruktionen af hele bygninger. En konstruktionsmåde som ellers først blev udbredt efter 1900. Derfor er tårnet af betydelig konstruktionshistorisk interesse.

Ore Fyr har et enkelt, funktionelt udtryk, der følger byggematerialet, og som ikke er søgt udsmykket.

"Ore Fyr" ved Vordingborg

Orehoved, Nørre Alslev Kommune, " Orehoved Fyr"

Fredningsforslaget omfatter fyrtårnet (opført 1895, forhøjet 1932) ved Orehoved Fyr.

Begrundelsen for fredningsforslaget er, tårnet er et velbevaret eksempel på et af de mange vinkel- og ledefyr, der blev opført i perioden fra omkring 1870 til 1930 i forbindelse med udbygningen af det statslige fyrssystem i de indre farvande. Sammen med Ore Fyr på den modsatte side af Storstrømmen leder Orehoved Fyr sejladsen gennem Storstrømmens vestre del.

Desuden tilhører Orehoved Fyr ligesom Ore Fyr en lille gruppe fyrtårne, der er meget tidlige eksempler på anvendelsen af beton ved konstruktionen af hele bygninger. En konstruktionsmåde som ellers først blev udbredt efter 1900. Derfor er tårnet af betydelig konstruktionshistorisk interesse.

"Orehoved Fyr" i Nørre Alslev

GENNEMGANG AF LOKALPLANER 2001

Kulturarvsstyrelsen, Fredning og Bevaring, har i året 2001 gennemset 1128 lokalplanforslag m.h.p. varetagelse af de nationale interesser inden for by- og bygningsbevaringsområdet.

Ved udgangen af 2001 har 66 kommuner i samarbejde med Kulturarvsstyrelsen kortlagt bevaringsværdige byer og bygninger, heraf mangler syv kommuner endnu at udarbejde et kommuneatlas.

Af de 1128 lokalplanforslag, som Kulturarvsstyrelsen har modtaget i 2001, kom de 362 planforslag fra kommuner, der har fået udarbejdet et kommuneatlas. Det vil sige, at de resterende 766 kom fra kommuner uden kortlægning af bevaringsværdige byer og bygninger.

I den første gruppe – lokalplanforslag fra kommuner med et kommuneatlas - blev der gennem den lokale planlægning lagt bevarende bestemmelser på 1725 bygninger, medens kommuner uden kommuneatlas lagde bevaringsbestemmelser på 770 bygninger.

Dette tal – 770 bygninger – er lavt i forhold til 2000, og endda ekstra lavt, idet en enkelt kommune, Køge Kommune, har valgt at udarbejde bevaringsbestemmelser for alle sine landsbyer og dermed vægter højt i det samlede billede. På den anden side er også tallet for kommuner med atlas - 1725 - præget af, at en enkelt kommune, Struer Kommune, har udarbejdet en bevarende lokalplan for hele kommunen, dækkende 706 bygninger.

2000	Kommuner	Planer i alt	Planer med bevaring som formål	%	Sikrede bygninger	Sikrede bygninger pr. kommune
Med atlas	63	243	44	18	1276	20
Uden atlas	212	916	63	7	1023	5
Total	275	1159	107		2299	

2001	Kommuner	Planer i alt	Planer med bevaring som formål	%	Sikrede bygninger	Sikrede bygninger pr. kommune
Med atlas	66	362	54	15	1725	26
Uden atlas	209	766	47	6	770	3
Total	275	1128	101		2495	

Ser man på den procentvise fordeling af lokalplaner med bevaringsbestemmelser for henholdsvis kommuner med og uden kommuneatlas ses det, at kommuner med kommuneatlas ud af det samlede antal planer for 2001 har udarbejdet 15 % med bevaringsbestemmelser, medens kommuner uden kommuneatlas kun har udarbejdet lokalplaner med bevaringsbestemmelser i 6 % af alle planer.

PUBLIKATIONER 2001

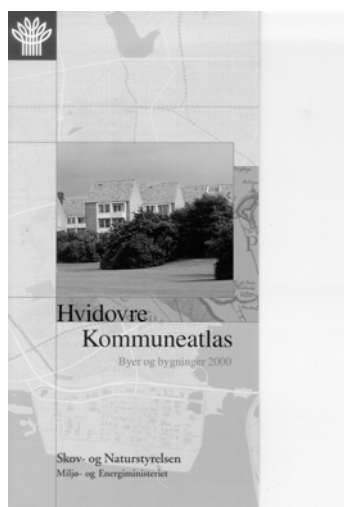
"Skagen Kommuneatlas - Byvandring i Højen/ Gl. Skagen"

Folderen, som er udgivet i forbindelse med publiceringen af Skagen Kommuneatlas, giver en kort beskrivelse af Højen/ Gl. Skagen og et par af stedets mest markante bygninger, foruden forslag til en mindre byvandring.

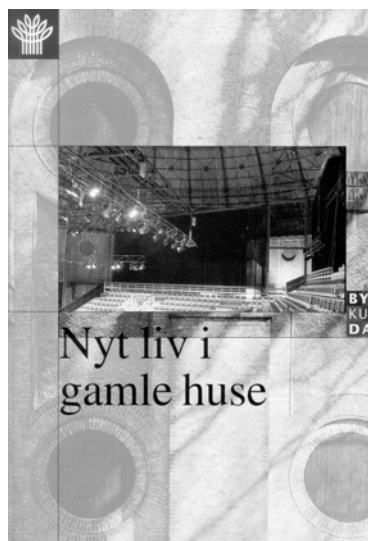
"Skagen Kommuneatlas - Byvandring i Skagen"

Folderen, der er den anden af to foldere, er udgivet i forbindelse med publiceringen af Skagen Kommuneatlas og giver en kort beskrivelse af Skagen by, dens forskellige områder og særlige karakteristika. I folderen finder man desuden et kort over byen med forslag til en længere byvandring langs havnen og blandt Skagens flere hundrede fredede og bevaringsværdige huse.

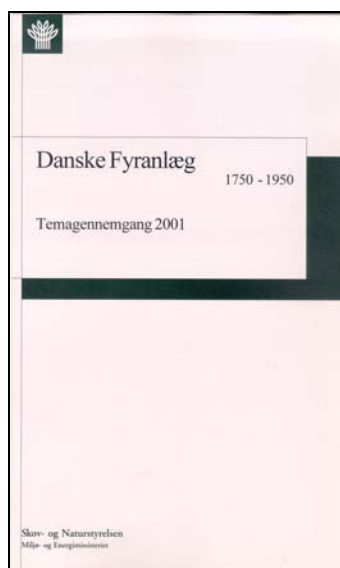
"Hvidovre Kommuneatlas - byer og bygninger 2000"

Folderen, som blev udgivet i forbindelse med publiceringen af Hvidovre Kommuneatlas, beskriver kort kommunens kvarterer og de store danske arkitekter, der i efterkrigsårene har tegnet bl.a. boligbebyggelser, kirker, skoler, rådhus og kaserneanlæg i kommunen. I folderen findes desuden et kort med markering af Hvidovres væsentligste bygninger.

"Nyt liv i gamle huse"

Årshæftet er udgivet i forbindelse med Bygningskulturens Dag 2001, der arrangeres af Nationalkomitéen for Bygningskulturens dag i samarbejde med Kulturarvsstyrelsen, Bygningsfredning- og Bevaring. Årets tema var "Nyt liv i gamle huse", og hæftet rummer bidrag fra en række forskellige forfattere, der i korte artikler fortæller om genbrug af ældre huse til nye formål, bl.a. Brandts Klædefabrik, Ribe Arrest og Lufthavnsterminalen i Kastrup.

"Danske Fyranlæg 1750-1950"

Arbejdsrapporten er udgivet i forbindelse med Bygningsfredning- og Bevarings tematiske gennemgang af danske fyranlæg fra perioden 1750-1950. I rapporten finder man - foruden en beskrivelse af det danske fyrsystem, sejlruiter, fyrenes anlægstyper og tekniske udvikling - en kort gennemgang og billeder af ca. 40 velbevarede fyranlæg, hvoraf ti er blevet indstillet til fredning af Det Særlige Bygningssyn.